

Pariisi 23.1.2014

Pekingin yliopiston professori Lu Jianming toivoi yhtenäisiä näkemyksiä kiina toisena/vieraana kielelle

Pekingin yliopiston professori ja Maailman kiinanopetus -yhdistyksen (世界汉语教学学会) entinen puheenjohtaja Lu Jianming esitteli Pariisin kiinanopettajien täydennyskoulutuksen avajaispäivän puheensa alussa kiina toisena/vieraana kielenä oppiaineen¹ nimityksen muuttuneen vanhasta ”kiinaa ulkomaalaisille” (对外汉语教学) uuteen muotoon: **oppiaineen nimi on nykyisin ”kansainvälinen kiinan opetus” (汉语国际教育)**. Professorin Lun mukaan oppiaine on kehittynyt vuosien saatossa omaksi itsenäiseksi oppiaineekseen, joka kuitenkin vielä uutuuttaan **tarvitsee paljon kehitystyötä ollakseen tehokkaampaa**.

Professori Lu totesi, että keskustelua kiina toisena/vieraana kielenä oppiaineen luonteesta on ollut paljon, mutta nyt kaivataan hänen mukaansa myös yhtenäisiä näkemyksiä - erityisesti tämän oppiaineen 1) tavoitteista, 2) kulttuurin opetuksen osuudesta, 3) tutkimuksen merkityksestä ja 4) opettajan ominaisuuksista.

1) Mitkä ovat kiina toisena/vieraana kielenä opetuksen tavoitteet ja perusta?

Nykyajan tietoyhteiskunnan kehityksen myötä on professori Lun mukaan myös **kiinan opetuksen kansainvälisessä edistämisessä tärkeää käyttää hyväksi kansainvälistä (eikä vain kotimaista) näkemystä**. Kiinan opetuksen tavoite on hänen mukaansa rakentaa ystävyys silta kustakin maailman maasta kohti Kiinaa.

Kiinan opetuksen perustana professori Lu pitää kielen ja merkkien opetusta. Syitä on kaksi: Ensinnäkin, kiinan opetuksen tavoite on nimenomaan kielen mahdollisimman tehokas opettaminen. Toki kulttuurin opettamisellakin on merkityksensä, mutta professori Lun mukaan kielen opiskelu on painopisteenä tärkeämpi, koska vain se antaa ulkomaalaiselle mahdollisuuden tutustua itsenäisesti ja ilman välikäsiä kiinalaiseen kulttuuriin. Toiseksi, ulkomaalaisten kiinan opiskelussa kohtaamat ongelmat ovat valtaosaltaan kielen ja merkkien opiskelun ongelmia - ja tämän vuoksi erityisesti alkeisopetuksessa pitää keskittyä nimenomaan kielen opettamiseen. Opetuksen muiden osa-alueiden tulee tukea ja palvella kielen opetusta.

2) Kuinka kiina toisena/vieraana kielenä oppiaineessa pitäisi suhtautua kulttuurin opetukseen?

Professori Lu siteerasi maassaan usein toistettuja näkemyksiä: ”Kielen opetus on vain apuväline, ja todellinen tavoite on Kiinan kulttuurin edistäminen”, ”Kielen käyttöä ei voi

¹ Jatkossa tähän oppiaineeseen viitataan tässä tekstissä myös nimellä kiinan opetus (汉语教学), kuten professori Lu puheessaan teki.

opettaa kulttuurista irrallaan” ja ”Ulkomaalaiset haluavat opiskella Kiinan kulttuuria, eivät kiinaa”. Professori Lun mielestä kielen opetus ei luonnollisestikaan voi olla kulttuurista irrallaan - ei kiinan kielessä sen enempää kuin muissakaan vieraisissa kielissä - mutta hänen mukaansa **kulttuurisisällöt saavat tulla mukaan kielenopetuksen luonnollisena ja jopa huomaamattomana osana.**

Professori Lu ehdottaakin, että kiinan opetuksen kulttuuriopetusta olisi hyvä tutkia - eikä tyytyä opettamaan kulttuuria pintapuolisesti erilaisilla kursseilla. Professori Lu huomautti myös, että kunkin maan kulttuurin vetovoima lähtee sen luontaisista ominaispiirteistä, että jokainen kiinalainen, erityisesti kiinanopettaja, on oman maansa kulttuurin lähettiläs ja että myös kiinaa oppineet ulkomaalaiset voivat opettaa Kiinan kulttuuria omille maanmiehilleen.

- Jos kiinaa opetetaan väärin oppaiden (错误导向) kautta, professori Lu lisäsi vielä lopuksi, tuloksena eivät ole vain heikentyneet kielen oppimisen tulokset, vaan myös mahdollisesti haittoja Kiinan kulttuurin edistämiseksi - jopa joidenkin maiden vastenmielisyys ja levottomuus Kiinaa kohtaan.

3) Pitäisikö tieteellisen tutkimuksen johtaa myös kiinan opetusta?

Tieteellinen tutkimus on kiinan opetuksessa professori Lun mukaan varsin vaiettu aihe. Usein puhutaan kyllä ”opetuksen kolmesta kivijalasta” (三教) eli opettajista, opetusmateriaaleista ja opetusmenetelmistä. Professori Lu toivoo, että entistä paremmin ymmärrettäisiin myös tieteellisen tutkimuksen merkitys kaikille noille kolmelle osatekijälle: laadukkaasti opettajankunnan, laadukkaiden oppimateriaalien ja tehokkaiden opetusmenetelmien tuottamisessa tutkimus on olennaisen tärkeää. Jos opetusta halutaan kehittää, on kehitettävä tutkimusta. Tämä ei tietenkään tarkoita, että jokaisen kiinan opettajan pitäisi olla kiinan kielen tutkija, vaan että jokaisella opettajalla pitäisi olla tutkimuksellinen ote kiinan opettamiseen

Professori Lu halusi puheessaan painottaa myös, että kielen tutkimus ja kielen opettamisen tutkimus ovat luonnollisesti hyvin lähellä toisiaan, mutta eivät missään tapauksessa täysin yhtenevät: Siinä missä kielen tutkimus keskittyy kielen eri osa-alueiden (äänteiden, sanaston, kieliopin jne.) tutkimiseen, keskittyy kiinan opetuksen tutkimus kiinan kielen merkittävien osa-alueiden tutkimuksen lisäksi myös pedagogiikan, didaktiikan, oppimateriaalien sekä kielitason testaamisen ja arvioinnin problematiikkaan.

Kiinan opetuksen tutkimuksen tulee professori Lun mukaan vastata kolmeen kysymykseen: 1) mitä ainesta valitaan opiskeltavaksi, 2) miten jakaa opetettavat kielen piirteet tehokkaimmin opittaviksi yksiköiksi, ja 3) missä järjestyksessä opetuksen kannattaa edetä. Professori Lu huomautti myös, että kiinan opetuksen tutkimuksen tulosten pitäisi olla helposti ymmärrettävissä ja sovellettavissa; tieteellistä jargonia tulee välttää. Kiinan kielen opetuksen tutkimuksen pitää olla luonteeltaan pedagogista ja didaktista, ja tässä työssä kiinan opetuksen piirissä työskentelevät voivat luottaa vain itseensä. Professori Lu nosti tällaisen työn malliesimerkiksi ranskalaisen kollegansa professori Bellassenin, jonka

kehittelemä ”merkkistandardi-teoria” (字本位理论) on tuottanut tehokkuutta kiinan opetukseen.

4) Millaisia ominaisuuksia kiinanopettajalta vaaditaan?

Professori Lu totesi suoraan, että vaikka kiinan opetuksesta on viime vuosina tullut ammatti, oppiaineen kehitys ei ole ollut yhtä nopeaa kuin opetuksen määrän kasvu: on jopa palattu 1980- ja 1990-lukujen virheellisiin näkemyksiin siitä, että kuka tahansa vierasta kieltä hieman opiskellut mandariinikiinaa puhuva on kiina toisena/vieraana kielenä opettajaksi kelvollinen. **Useiden ulkomaille lähetettävien vapaaehtoisten tietotaso ja opetustaito ovat varsin kehnot - jopa niin kehnot, että ulkomaalaiset opettajat joutuvat opettamaan heitä opettamisessa.** Professori Lu painottaakin, että pätevän opettajan ominaisuuksien pohtiminen on hyvin tärkeää. Itse asiassa hän huomauttaa, että jo aiemmin on saavutettu yleinen yksimielisyys siitä, että **pätevällä opettajalla on riittävä tieto- ja taitotaso (知识结构和能力结构) sekä sopivat psykologiset ominaisuudet (思想心理素质):**

Kiinanopettajalla täytyy luonnollisestikin olla **hyvät tiedot** kiinan kielestä, mutta myös muun muassa kirjallisuudesta, (er. vieraiden kielten) pedagogiikasta ja psykologiasta. Kiinanopettajan **taitoihin kuuluvat** kielenkäytön taitojen lisäksi myös oppitunnin organisointikyky, kulttuurien välisen viestinnän ja tiedonhankinnan hallinta jne. Vain näiden kykyjen avulla opettaja pystyy innostamaan eri ikäisiä, eri taustaisia ja eri tavoin oppimiseen suuntautuneita oppilaita. Ja ennen kaikkea opettajalla pitää olla kykyä opetuksen tutkimukseen, jotta hän voi vastata oppilaiden erilaisiin ”miksi”-kysymyksiin ja jotta hän voi kohottaa oman opetuksensa taso. Kiinanopettajan **psykologisiin ominaisuuksiin** professori Lu sisällyttää ensimmäisenä vastuuntunnon: opettajan on kyettävä katsomaan opetustaan oppilaiden omista lähtökohdista ja tehtävä työtään oppilaiden etua tavoitellen. Opettajalla on myös oltava mukautumiskykyä (亲和力), jonka pohjana ovat toki hänen omat luonteenpiirteensä mutta erityisesti hänen opetusasenteensa ja oppilaille tarkoittamansa hyvä. Ja näiden lisäksi opettajalla on hyvä olla myös aimo annos realismia ja itsekunnioitusta.

Puheensa lopuksi professori Lu kiitti yleisöä ja pyysi kuulijoita ottamaan kantaa hänen näkemyksiinsä.

Yllä oleva käänös on Professori Lu Jianmingin puheesta lyhentäen, mutta toivottavasti hänen puheensa olennaista sisältöä ja puheen henkeä noudattaen, suomennettu. Olen samaa mieltä, että yhtenäisiä näkemyksiä kaivataan ja niin kaivataan myös monipuolista keskustelua. Professori Lu Jianming antoi puheensa ystävällisesti meille suomennettavaksi. Keskustelu jatkuu.

Joensuussa 14.4.2014

Tanja Kettunen